

Tannteknikerfaget både i Norge og globalt er inne i en omstillingsfase. Med økende konkurranse, også fra utlandet, og rask digital utvikling, kan det være krevende å drive spesielt tanntekniske laboratorier. Det krever nytenkning og originale løsninger for å møte fremtiden.

Tenner i Fokus ved Stein Brath har gjennom året besøkt flere laboratorier som har utviklet egenartede konsepter og spesialiserte produkter. I denne femtende artikkelen har vi besøkt Hedmark Dental på Kongsvinger.

På besøk hos Hedmark Dental

Stein Brath | st-brath@online.no

■ HEDMARK DENTAL PÅ KONGSVINGER

Denne gang har TIF tatt en tur til Kongsvinger og Hedmark Dental. Her treffer vi Rune Larsen. Rune er eier og eneste avsatte på laboratoriet. Han forteller at han har akkurat kommet hjem fra Kroatia, hvor han har jaktet på villsvin.

Rune startet sin tanntekniske karriere på Kongsvinger Centrallaboratorium som den gang var eiet av Harald Gihle.

Det hele startet med at han fikk seg sommerjobb som bud her i 1980, 15 år gammel. Da sommeren var over og han burde begynne på skolen igjen, hadde han mere lyst til å jobbe. Det ble til at han tok er friår fra skolen til fordel for jobbing på Kongsvinger Centrallaboratorium. Året deretter tok Rune handelskolen samtidig som han fortsatte å jobbe på laboratoriet.

Etter handelskolen fikk han tilbud om å fortsette å jobbe hos Harald Gihle, nå på heltid. Dette tilbudet takket Rune ja til, og det ble til at han fikk fagutdanning som tanntekniker på Kongsvinger Centrallaboratorium. Han gikk opp til svenneprøve som paragraf 20 kandidat etter endt læretid. Et par år deretter tok han mesterbrev.

Det ble til at Rune jobbet hos Harald Gihle i 22 år. Da kom laboratoriet til et veiskille. Harald Gihle ville pensjonere seg, og Rune fikk tilbud om å overta sammen med en kollega. Rune ville heller starte for seg selv, og i 2002 startet han opp med eget laboratorium.

Han startet opp i lokaler i et kjøpesenter som heter Pyramiden. For 5 år siden skulle lokalene der renoveres. Da flyttet han til nåværende adresse. Disse lokalene er lyse og hensiktsmessige, de ligger sentralt til i sentrum og har stor parkeringsplass rett ved. De lokale kundene holder til i umiddelbar nærhet, men Rune har også en del postkunder.

Etter mange år i faget er fortsatt Rune glad i faget, og «elsker» å lage tenner. Han har trofaste kunder som har sendt arbeider til ham fra dag en. De vil ikke ha «kinatenner».

Rune har spesialisert seg på krone/ bro, og har utelatt avtakbar protetik. Dette har han gjort for å få mer flyt i produksjonen.

For et og et halvt år siden la Rune om produksjonen fra analog til digital. I dag blir 98 prosent skannet. Han har egen skanner, men får arbeidene frest hos en kollega. Alle arbeidene som blir fremstilt digitalt, er produsert i zirkonium. Han angrer på at han ikke har begynt digitalt tidligere. Det har blitt en helt ny hverdag.

Ingen av kundene til Hedmark Dental leverer digitale avtrykk. Rune har kunnskapen til å ta det i mot, og venter bare på første oppdrag.

Rune har stor tro på fremtiden. I og med at han har så stabil kundekrets med en god aldersspredning, håper han på relativt stabil produksjon framover. Han erkjenner at han er sårbar siden han er alene, men det innebærer at han full kontroll på produksjonen når det gjelder kvalitet og leveringstider. Det har ikke hvert behov for utstrakt bruk av markedsføring, men den beste markedsføringen er å levere gode arbeider til avtalt tid. Da Rune begynte for seg selv var hans intensjon å ha en relativ normal arbeidstid og en anstendig lønn. Det har han greid.

For å holde seg oppdatert i tannteknikerfaget er Rune også medlem av flere internasjonale Facebook-grupper. Damaged Goods, Dental Art og Dental Technician World Wide er slike grupper. Her kan man få hjelp til å løse faglige

problemer, få kontakt med kolleger og få faglig informasjon fra likesinnede.

Som nevnt i innledningen har Rune en stor interesse ved siden av tenner og familie. Han tar seg gjerne en utfukt til England for å jakte på duer. Han reiser flere ganger i året til Tunisia eller Kroatia på villsvinjakt, og ikke minst går rådyrene på hedemarken en usikker fremtid i møtet når det er jakttid og Rune er ute i jaktterrenget. Noe han er ofte.

Villsvinjakten i Tunisia er jakt på ville villsvin. Tunisia er et muslimsk land, og av den grunn spiser befolkningen ikke svinekjøtt. Villsvinene er derfor bare i veien. Det er så mye villsvin i Tunisia at det er behov for redusering av bestanden, og det er her Rune og andre hjelper til. Villsvinflokker er til besvær for landbruket i landet. Jegere som vil bruke tid på reduksjon av bestanden blir derfor sett på som helter i Tunisia.

I den senere tid er man blitt frarådet å reise til Tunisia, og Rune har derfor valgt å jakte på villsvin i Kroatia i stedet. Han har som nevnt tidligere akkurat kommet hjem fra Kroatia. Her har han vært med på drivjakt. Med dette menes at en gruppe jegere med hunder jager viltet i en retning hvor andre jegere i har satt seg på post i påvente av at viltet blir jaget mot dem. Dette er en jakt som er intens og spennende, og som Rune sier, får man et fantastisk adrenalinkikk når man hører hundene og viltet nærmer seg skuddhold.

Beskatningen av duer på landet i Eng-

land er også nødvendig med tanke på landbruket. Rune er her på duejakt en uke pr. år. Han har fått jaktvenner i England og trives der. Denne jaktuken er viktig for ham.

I tiden september til desember bruker Rune all fritid på dagtid i helgene til rådyrjakt. Denne jakten foregår i hans nærmiljø i hedmarkskogene. Som de fleste har fått med seg gjennom media har ulven blitt et problem i Hedmark. De siste årene har jaktlaget som Rune er med i byttet jaktområde på grunn av ulvefare. De turte ikke lenger slippe hundene sine løs i det gamle område. Faren for å miste en eller flere av jakt-hundene ble for stor.

Rune har egen hund som han bruker på rådyrjakt. Som han sier så er den ultimate jaktoplevelsen å gå alene på jakt sammen med hunden, og oppleve det utrolige samarbeidet mellom hund og jeger i jakt sammenheng.

Elgbestanden har gått drastisk ned i skogen rundt Kongsvinger. I 2014 kunne man felle 470 elg. Nå er kvoten redusert til 330 elg, men man har problemer med å felle så mange dyr på grunn av den reduserte bestanden. I Värmland i Sverige hadde man elgkvoter på 17 000 elg. I dag er kvoten 3 000 elg.

Dersom Rune fortsetter å ha en bedrift som går godt. Noe han har stor tro på, og dersom det fortsetter å være villsvin, duer og rådyr å jakte på, ja da vil han få en lykkelig framtid. ■